

El Parc Natural del Delta de l'Ebre registra enguany poc més de 176.000 aus aquàtiques hivernals, la xifra més baixa dels últims anys

- L'últim cens, elaborat el passat mes de gener, amb el suport del Cos d'Agents Rurals, mostra que la inundació de només el 31,4% d'arrossars té efectes molt negatius sobre les espècies més dependents d'aquest hàbitat, com la daurada grossa, la fredeluga i bona part dels ardeids
- En global, la xifra d'aus aquàtiques ha estat un 28% inferior respecte dels valors dels anys d'inundació màxima d'arrossars (2005 – 2010)
- Altres espècies no tant dependents d'aquest hàbitat, com el flamenc, l'ànec blanc, el territ variant o el bec d'alena, han mantingut o superat els valors de referència

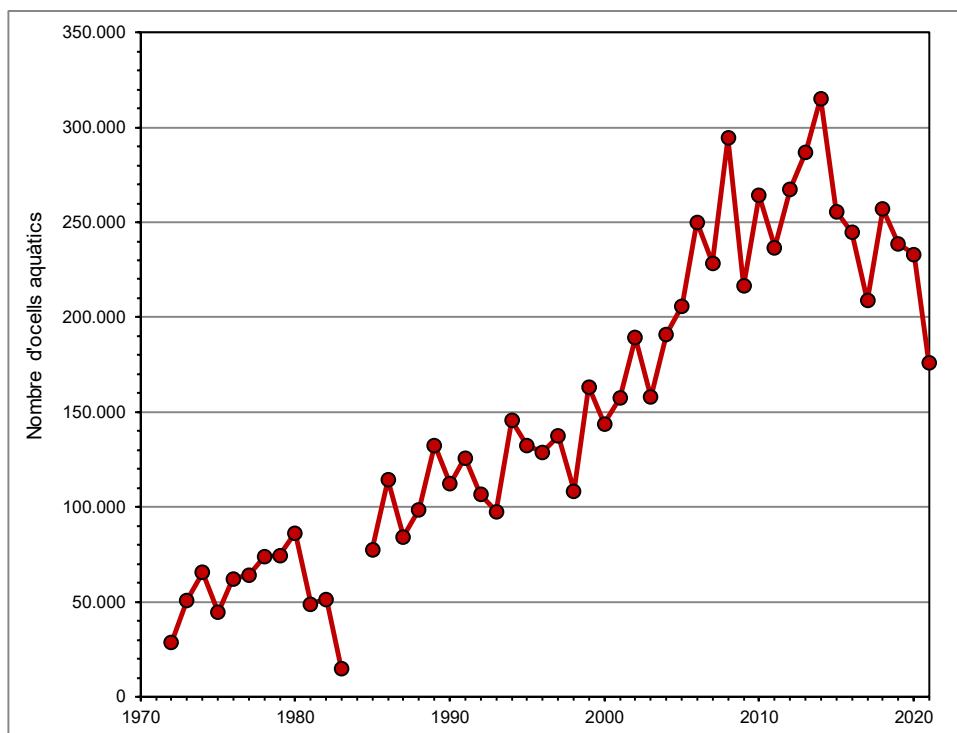

Imatge: Jordi Comellas. Daurada grossa (*Pluvialis apricaria*), una de les espècies que resulta més afectada per l'asseccament hivernal dels arrossars.

El Parc Natural del Delta de l'Ebre ha enllestit l'últim cens hivernal d'aus aquàtiques, elaborat el passat mes de gener amb el suport del Cos d'Agents Rurals, i amb la participació de 23 persones en total. A diferència d'altres anys, la pandèmia de la

COVID-19 ha obligat a limitar la participació de persones voluntàries. Una altra particularitat és que el pas del temporal Filomena, del 6 a l'11 de gener, no ha acabat afectant de manera significativa els resultats, atès que el cens es va dur a terme durant pràcticament tot el mes, del 4 al 21 de gener.

El recompte hivernal d'ocells aquàtics al delta de l'Ebre s'integra dins del global que la Generalitat coordina per a tot el territori català i que, a banda del delta de l'Ebre inclou dades de prop 200 localitats a gairebé totes les comarques catalanes. Aquestes dades es coordinen amb la resta de les de l'Estat i formen part de l'International Waterbird Census (IWC), que té com a objectiu quantificar anualment el nombre d'ocells aquàtics que hivernen en més 80 països d'Europa, Àsia i nord d'Àfrica. Les dades obtingudes permeten conèixer a escala global l'estat de conservació d'aquestes espècies i, també a escala local, avaluar la capacitat d'acollida d'aquest espai natural, que constitueix la principal zona humida de Catalunya i de les més importants del sud d'Europa. Un recompte d'aquesta magnitud comporta una gran complexitat, tant pel que fa a la diversitat d'espècies i d'hàbitats (arrossars, llacunes, riu, salines, badies i aiguamolls) com per les grans concentracions d'ocells presents.

Evolució global del nombre d'ocells aquàtics hivernals al delta de l'Ebre durant el període 1972 – 2021.

Els ànecs, els més presents

El cens del Delta de l'Ebre ha registrat enguany 176.089 ocells aquàtics de 92 espècies, enfront dels 233.170 exemplars de l'any anterior. El grup més nombrós ha estat el dels anàtids (66.930 exemplars, que representa el 38% del total). Sobretot s'ha detectat l'ànec collverd (*Anas platyrhynchos*) (33.132 exemplars), l'ànec cullerot (*Spatula clypeata*) (12.725 exemplars) i el xarxet comú (*A. crecca*) (11.143 exemplars). Globalment, aquest grup ha mostrat un valor molt inferior (-44%) en comparació amb la mitjana del període de referència (2005 – 2010), moment en el qual la inundació hivernal dels arrossars era màxima. La gran majoria d'espècies han presentat contingents hivernals molt per sota de la mitjana: és el cas de l'ànec cuallarg (*A. acuta*) (-85%), el xibec (*Netta rufina*) (-79%), l'ànec xiulador (*Mareca penelope*) (-60%), el xarxet comú (-55%), l'ànec collverd (-42%) i ànec cullerot (-31%). La fotja vulgar (*Fulica atra*), per la seva banda, amb 15.964 exemplars, ha presentat un valor força baix (-44%), molt allunyat de les 30.000 – 40.000 que es van registrar entre 2010 i 2017.

No obstant això, altres espècies com l'ànec blanc (*Tadorna tadorna*) han mostrat valors significativament per sobre d'aquesta mitjana (+63%), amb un màxim absolut de tot el registre històric (2.203 exemplars).

Es tracta de fluctuacions que requereixen d'una anàlisi a mig i llarg termini i una contextualització en l'àmbit català i europeu per determinar els efectes de factors com el canvi climàtic o de factors locals com ara la disminució de la superfície d'arrossars inundats al delta de l'Ebre.

Grups	2021	Mitjana 2005-2010	Variació	
Anàtids	66.930	120.345	-44%	↓
Calàbries	5	7	-31%	↓
Cabussons	1.030	1.726	-40%	↓
Corb marins	1.910	3.743	-49%	↓
Ardeids	5.762	13.031	-56%	↓
Cigonyes i grups afins	24.332	10.557	130%	↑
Rapinyaires diürns	1.050	609	72%	↑
Grues i fotges	15.965	28.272	-44%	↓
Limícoles	58.517	64.552	-9%	↔
Gavines poc abundants	429	381	13%	↑
Xatrac i fumarells	58	151	-62%	↓
Blauet	101	-	-	-
Total	176.089	243.373	-28%	↓

Resultats globals (2021) i variació respecte el nivell de referència (2005 - 2010).

58.517 exemplars d'aus limícoles

Els limícoles constitueixen el segon grup d'ocells aquàtics millor representat, amb 58.517 exemplars (el 33,2% del total). En termes generals, la població global durant aquest hivern ha estat lleugerament inferior (-9%) en comparació amb el nivell de referència. Malgrat tot, una anàlisi més detallada també mostra una gran variabilitat entre espècies. La majoria dels que mostren una marcada preferència pels aiguamolls naturals han presentat valors normals o molt alts, com ara el territ variant (*Calidris alpina*) (37.247 exemplars, +37%), o el bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*) (3.285 exemplars, +192%), mentre que les més dependents dels arrossars inundats han mostrat decrements molt significatius, com ara la fredeluga (*Vanellus vanellus*) (-74%) o la daurada grossa (*Pluvialis apricaria*) (-62%), fets que es repeteixen en els darrers anys.

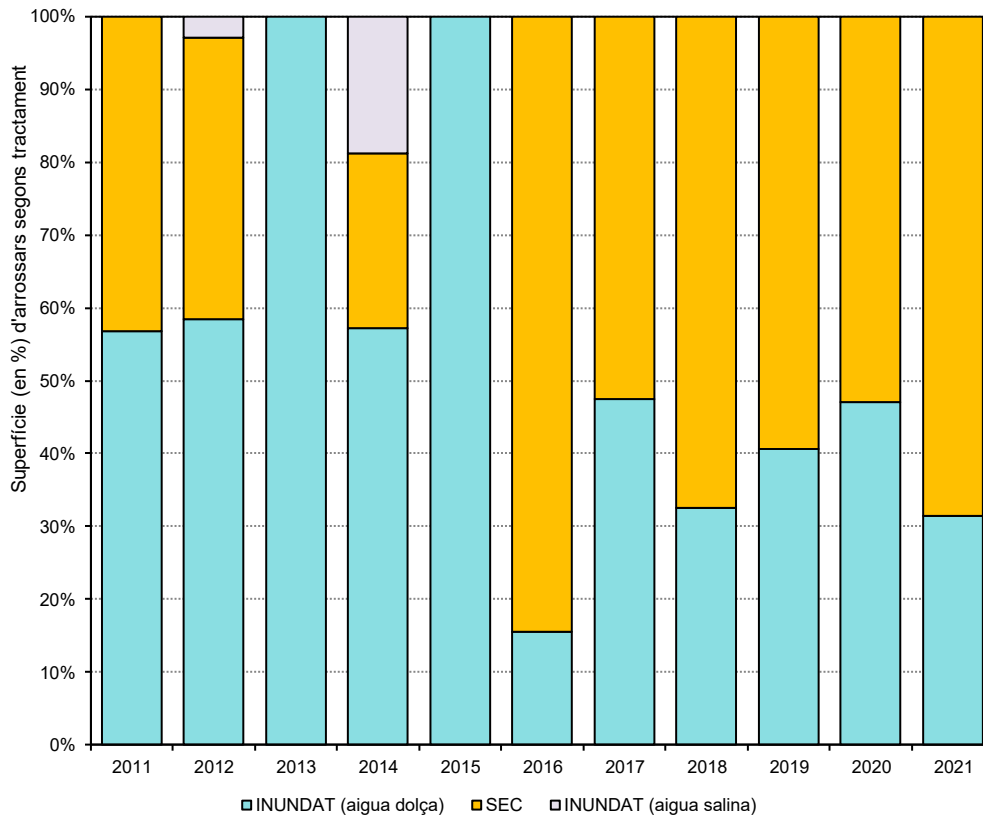
La població d'ardeids (5.762 exemplars) ha presentat la segona baixada més significativa (un 56% per sota del nivell de referència), després de xatrac i fumarells (-62%). La disminució ha afectat especialment les espècies més abundants a l'hivern, com l'esplugabous (*Bubulcus ibis*) (-77%), el martinet blanc (*Egretta garzetta*) (-72%) i el bernat pescaire (*Ardea cinerea*) (-58%).

D'altra banda, destaquen les xifres significativament baixes de corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*), amb només 1.909 exemplars (-49% en relació al nivell de referència), d'acord amb la tònica que es ve registrant al conjunt català els darrers anys i, en sentit contrari, els valors extraordinàriament alts de capó reial (*Plegadis falcinellus*) (9.630 exemplars), i de flamenc (*Phoenicopterus roseus*) (14.416 exemplars).

Els arrossars secs no atrauen

L'assecament hivernal dels arrossars constitueix una mesura de lluita contra el cargol poma. Es va implementar el 2011 al delta de l'Ebre, i ha comportat la pèrdua de la inundació hivernal com a mesura agroambiental en el darrer Programa de desenvolupament rural (PDR) del període 2014 – 2020. Enguany, la superfície inundada d'arrossars ha assolit solament el 31,4% i ha fluctuat entre el 15,5 i el 47,5% en el període 2016-2020.

Les dades obtingudes a partir dels censos hivernals d'ocells aquàtics al delta de l'Ebre suposen un bon indicador sobre la pèrdua de la capacitat d'acollida que ha patit el delta de l'Ebre, com a zona humida, en aquests darrers anys i per extensió del seu impacte sobre l'avifauna hivernal catalana en tant que principal zona d'acollida d'aquestes espècies al país. La sèrie temporal de dades entre el període d'inundació generalitzada (2005 – 2010) i el període amb limitacions de la inundació (2011 – 2021) comença a ser suficientment perllongada com per a analitzar les conseqüències d'aquest canvi agronòmic.

Evolució de la proporció de la superfície d'arrossar segons l'estat d'inundació hivernal (2011-2021).

La diferència entre els valors globals (incloent-hi totes les espècies) dels dos períodes és molt petita (+2%), la qual cosa podria fer pensar que els canvis han estat poc significatius. No obstant això, els valors actuals s'allunyen força dels màxims històrics (amb més de 300.000 ocells) que s'assolien quan s'inundava la pràctica totalitat de la superfície d'arrossars.

Les diferències són força evidents si es consideren per separat els valors d'aquelles espècies que empen els arrossars inundats com a hàbitat gairebé exclusiu d'hivernada dels d'aquelles espècies que trien preferentment hàbitats naturals. Així, espècies altament dependents d'aiguamolls salobres o salins, com l'ànec blanc (*Tadorna tadorna*), el flamenc (*Phoenicopterus roseus*), el territ variant (*Calidris alpina*) i el bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*), han experimentat creixements molt significatius (+20-125%). Per contra, aquelles espècies que fan un ús més intens dels arrossars inundats com a zones d'alimentació han patit davallades ràpides de gran magnitud, com ara l'esplugabous (*Bubulcus ibis*) (-55%), el martinet blanc (*Egretta garzetta*) (-52%), la daurada grossa (*Pluvialis apricaria*) (-39%) i la fredeluga (*Vanellus vanellus*) (-33%).

Des d'una perspectiva global i a llarg termini, la disminució significativa de la superfície inundada d'arrossars a l'hivern produirà una minva significativa de la capacitat d'acollida del delta de l'Ebre, la principal zona humida de Catalunya i una de les més importants de la Mediterrània occidental, i per extensió al paper de Catalunya com a indret d'hivernada d'aquestes espècies.

Algunes d'aquestes espècies són tradicionalment considerades com a cinegètiques i altres (daurada grossa, martinet blanc, valona) han estat declarades elements de conservació en l'àmbit de la xarxa Natura 2000 i, per tant, existeix un compromís davant la Unió Europea de mantenir-les en un estat de conservació favorable. També existeix, en el marc de l'Acord sobre la conservació dels ocells aquàtics migratoris afroeurasiàtics (AEWA) derivat del Conveni de Bonn, un compromís de conservar les poblacions d'ocells aquàtics migratoris.

Imatge satèl·lit dels arrossars inundats al delta de l'Ebre el dia 05/01/2021 (Font: Sentinel Hub a partir d'imatges del Sentinel-2 L2A amb una composició de fals color - urbà).

XX de febrer de 2021

Annex. Resultats del cens hivernal d'ocells aquàtics al delta de l'Ebre (2021).

Espècies	Nombre d'exemplars
Anàtids	66.930
Oca vulgar <i>Anser anser</i>	28
Cigne mut <i>Cygnus olor</i>	1
Ànec blanc <i>Tadorna tadorna</i>	2.203
Ànec canyella <i>Tadorna ferruginea</i>	4
Ànec cullerot <i>Spatula clypeata</i>	12.725
Ànec griset <i>Mareca strepera</i>	4.183
Ànec xiulador <i>Mareca penelope</i>	1.543
Ànec collverd <i>Anas platyrhynchos</i>	33.132
Ànec cuallarg <i>Anas acuta</i>	522
Xarxet comú <i>Anas crecca</i>	11.143
Xibec <i>Netta rufina</i>	1.091
Morell de cap roig <i>Aythya ferina</i>	297
Morell xocolater <i>Aythya nyroca</i>	3
Morell de plomall <i>Aythya fuligula</i>	18
Híbrid <i>Aythya ferina x nyroca</i>	1
Èider <i>Somateria mollissima</i>	1
Ànec fosc <i>Melanitta fusca</i>	2
Ànec negre <i>Melanitta nigra</i>	26
Bec de serra mitjà <i>Mergus serrator</i>	1
Malvasia capblanca <i>Oxyura leucocephala</i>	6
Calàbries	5
Calàbria grossa <i>Gavia immer</i>	5
Cabussons	1.030
Cabusset <i>Tachybaptus ruficollis</i>	533
Cabussó gris <i>Podiceps grisegena</i>	1
Cabussó emplomallat <i>Podiceps cristatus</i>	260
Cabussó collnegre <i>Podiceps nigricollis</i>	236
Cigonyes, capons, becplaners i flamencs	24.332
Flamenc <i>Phoenicopterus roseus</i>	14.416
Flamenc menut <i>Phoenicopterus minor</i>	3
Cigonya negra <i>Ciconia nigra</i>	6
Cigonya blanca <i>Ciconia ciconia</i>	127
Capó reial <i>Plegadis falcinellus</i>	9.630
Becplaner <i>Platalea leucorodia</i>	150

Ardeids	5.762
Bitó comú <i>Botaurus stellaris</i>	5
Martinet menut <i>Ixobrychus minutus</i>	6
Martinet de nit <i>Nycticorax nycticorax</i>	1.143
Esplugabous <i>Bubulcus ibis</i>	949
Bernat pescaire <i>Ardea cinerea</i>	1.870
Agró blanc <i>Ardea alba</i>	786
Martinet blanc <i>Egretta garzetta</i>	1.003
Corb marins	1.910
Corb marí emplomallat <i>Phalacrocorax aristotelis</i>	1
Corb marí gros <i>Phalacrocorax carbo</i>	1.909
Rapinyaires	1.050
Àguila pescadora <i>Pandion haliaetus</i>	16
Àguila calçada <i>Hieraaetus pennatus</i>	35
Esparver vulgar <i>Accipiter nisus</i>	9
Astor <i>Accipiter gentilis</i>	1
Arpella vulgar <i>Circus aeruginosus</i>	736
Arpella pàl·lida <i>Circus cyaneus</i>	9
Aligot comú <i>Buteo buteo</i>	51
Xoriguer comú <i>Falco tinnunculus</i>	156
Esmerla <i>Falco columbarius</i>	8
Falcó pelegrí <i>Falco peregrinus</i>	29
Fotges	15.965
Fotja banyuda <i>Fulica cristata</i>	1
Fotja vulgar <i>Fulica atra</i>	15.964
Limícoles	58.517
Torlit <i>Burhinus oedicephalus</i>	54
Garsa de mar <i>Haematopus ostralegus</i>	7
Cames llargues <i>Himantopus himantopus</i>	5
Bec d'alena <i>Recurvirostra avosetta</i>	3.285
Fredeluga <i>Vanellus vanellus</i>	3.758
Daurada grossa <i>Pluvialis apricaria</i>	1.469
Daurada petita del Pacífic <i>Pluvialis fulva</i>	1
Daurada petita americana <i>Pluvialis dominica</i>	1
Pigre gris <i>Pluvialis squatarola</i>	967
Corriol gros <i>Charadrius hiaticula</i>	170
Corriol petit <i>Charadrius dubius</i>	20
Corriol camanegre <i>Charadrius alexandrinus</i>	312
Pòlit cantaire <i>Numenius phaeopus</i>	1
Becut <i>Numenius arquata</i>	244
Tètol cuabarrat <i>Limosa lapponica</i>	15

Tètol cuanegre <i>Limosa limosa</i>	1.966
Remena-rocs <i>Arenaria interpres</i>	123
Territ gros <i>Calidris canutus</i>	50
Batallaire <i>Calidris pugnax</i>	363
Territ becllarg <i>Calidris ferruginea</i>	9
Territ de Temminck <i>Calidris temminckii</i>	15
Territ tresdits <i>Calidris alba</i>	1.223
Territ variant <i>Calidris alpina</i>	37.247
Territ menut <i>Calidris minuta</i>	3.201
Tetolet becllarg <i>Limnodromus scolopaceus</i>	1
Becadell sord <i>Lymnocyptes minimus</i>	47
Becadell comú <i>Gallinago gallinago</i>	2.301
Xivitona vulgar <i>Actitis hypoleucos</i>	131
Xivita <i>Tringa ochropus</i>	318
Gamba roja vulgar <i>Tringa totanus</i>	528
Valona <i>Tringa glareola</i>	107
Gamba roja pintada <i>Tringa erythropus</i>	267
Gamba verda <i>Tringa nebularia</i>	311
Gavines i xatrac	487
Gavina capblanca <i>Chroicocephalus genei</i>	423
Gavina menuda <i>Hydrocoloeus minutus</i>	1
Gavina corsa <i>Ichtyaetus audouinii</i>	2
Gavià argentat europeu <i>Larus argentatus</i>	3
Xatrac gros <i>Hydroprogne caspia</i>	16
Fumarell carablanc <i>Chlidonias hybrida</i>	42
Blauets	101
Blauet <i>Alcedo atthis</i>	101
Total general	176.089